

Danske domme i straffesager 1965-66

Ved højesteretsdommer TH. GJERULFF

Straf eller sikkerhedsforanstaltninger.

En 38-årig mand havde — hovedsagelig sammen med en kammerat — begået en række indbrudstyverier og forsøg herpå i tiden fra maj til september 1965. Under et indbrud den 16. september blev de overrasket af en person, som tiltalte truede med en skarpladt pistol. Da de natten mellem den 17. og 18. september var på vej hjem i automobil efter at have begået indbrud, blev de eftersat af to politibetjente i en patruljevogn. Tiltalte standse og dræbte med pistolskud de to betjente, da de var stået ud af patruljevognen. Tiltaltes kammerat var forinden stukket af. Tiltalte fortsatte derefter kørselen, men da han kort efter påny blev eftersat af en politivogn, dræbte han også de to betjente, der kørte i denne. Tiltalte var i 1947 anset med ungdomsfængsel for tyveri m. v., i 1952 med fængsel i 5 år for berigelsesforbrydelser og i 1955 med fængsel i 8 måneder for tyveri. I 1958 blev han for tyveri dømt til anbringelse i forvaringsanstalt for psykopater. Herfra var han prøvedskrevet i december 1962. Overlægen ved forvaringsanstalten i Horsens henviste i en i anledning af nærværende sag afgivet erklæring til udtalelser, der forelå i de tidligere sager, og fremhævede, at det herved var fastslået, at tiltalte i udtalt grad er psykisk afvigende (strfl. § 17), og at han må betegnes som uegnet til påvirkning gennem straf. Overlægen anbefalede anbringelse i forvaringsanstalt. Retslægerådet udtalte, at der ikke var konstateret tegn på sindssygdom hos tiltalte, men at han måtte betragtes som en velbegavet psykopat af den selvhævdende og følelseskolde type uden evne til social tilpasning, samfundsfjendtlig i sin indstilling og med udtalte kriminelle tilbøjeligheder af erhvervs- og vanemæssig karakter. Han måtte efter det nu foreliggende tillige anses for en impulsiv, hæmningsløs og farlig forbryder. Ved nævningetinget fandtes tiltalte egnet til påvirkning gennem straf og idømtes fængsel på livstid. Denne dom stadfæstedes ved H.D. 24. august 1966 (*U. 1966.693*). — Gennem en lang årrække har Højesteret i mange tilfælde anvendt livsvarigt fængsel og ikke forvaring over for personer, der havde begået meget alvorlige forbrydelser, selvom de måtte anses som psykopater og ifølge de lægelige erklæringer ikke var strafegnede. Der kan herom henvises til Hurwitz: Den danske kriminalret, alm. del p. 432 (4. udg. p. 306), le Maire i N.T.f.K. 1951 p. 21, Kaarsberg sammesteds 1952 p. 263 og Jan Sachs sammesteds 1966 p. 61. Af praksis fra de seneste år kan nævnes H.D. 8. februar 1965

(*U 1965.238*) angående et tilfælde, hvor en mand, der i 1957 ved norsk domstol var dømt for med et afkortet haglggevær at have dræbt en 15-årig pige, og som var løsladt i 1962, i april 1964 med et oversavet jagtgevær havde dræbt en kvinde, som havde afbrudt forbindelsen med ham. Se også V.L.D. i *U 1965.513*. Den nævnte praksis er vel udtryk for en stærk tendens, men afgørelsen træffes dog i hvert enkelt tilfælde ud fra en overvejelse af, hvad der — alle forhold taget i betragtning — må anses for den mest hensigtsmæssige reaktion, og i denne overvejelse indgår oplysningerne om karakteren og omfanget af de psykiske afvigelser hos den pågældende, herunder behovet for en psykiatrisk behandling og muligheden for at opnå et gunstigt resultat herigennem. — I den refererede afgørelse vedrørende drabene på de fire politibetjente har retten — uanset at tiltalte tidligere havde været anbragt i forvaringsanstalt for berigelsesforbrydelser — ikke fundet, at det om hans forhold oplyste gav tilstrækkeligt grundlag for at undergive ham en særbehandling ved anbringelse i forvaring, eller — som af forsvareren subsidiært påstået — ved at lade straffen udstå i særfængsel. — Det kan tilføjes, at Højesteret den 10. januar 1967 (*U. 1967.106*) har idømt en 26-årig mand, der tidligere var straffet for berigelsesforbrydelser, og som nu havde gjort sig skyldig i sædelighedsforbrydelse overfor og drab af en 7-årig pige, livsvarigt fængsel. Ifølge Retslægerådets erklæring var hans personlighedsmæssige afvigelser fra det gennemsnitlige betydelige, og der var en ikke ringe risiko for yderligere akcentuering af disse afvigelser i de kommende år. For om muligt at modvirke risikoen for en yderligere uheldig udvikling, foreslog rådet anbringelse i forvaringsanstalt. Af de i sagen deltagende fem dommere stemte én dommer for anbringelse i forvaring. — Der kan iøvrigt henvises til Hye Knudsen i N.T.f.K. 1958 p. 214 og 1962 p. 143 og Carl Aude i Juristen 1964 p. 93.

En 37-årig mand var ved et nævningeting fundet skyldig i anden kønslig omgængelse end samleje med sin 11-årige stedatter i adskillige tilfælde og i samleje med en anden 11-årig pige i eet tilfælde. Han var ikke straffet siden 1954, da han bl. a. blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 232. Ifølge Retslægerådets erklæring var han ikke åndssvag, men dog — inden for det normales rammer — noget tungt begavet. Han var dertil ret primitiv, overfladisk, hidsig og impulsiv givende efter for indskydelser, særlig i hans seksualliv. I perioder, hvor han var i mangelfuld psykisk balance, var hans kønsdrift nærmest af imperativ karakter. Rådet fandt hans strafegnethed tvivlsom, og da hans hypersexualitet i forbindelse med hans psykiske insufficiens medførte risiko for nye seksuelle lovovertrædelser, fandt rådet, at anbringelse i forvaringsanstalt var en ret nærliggende mulighed. Dersom hans ægteskabelige situation kunne stabili-

seres, ville risikoen dog antagelig mindskes, og rådet ville ikke anse straf under vanlige former for ganske uforvarligt. Ved nævningetinget ansås tiltalte med fængsel i 3 år. Ved H.D. 24. august 1965 (*U 1965.746*) fandtes han derimod uegnet til påvirkning gennem straf og dømtes til anbringelse i forvaringsanstalt.

En i 1930 født mand, der flere gange var straffet for tyveri, blev i 1955 for tyveri og overtrædelse af afholdspålæg dømt til anbringelse i forvaringsanstalt for psykopater. Efter at han to gange havde været udskrevet på prøve, men atter genindsat, senest ifølge kendelse af 19. april 1963, blev han påny prøveløsladt den 8. juli 1965, efter at der var skaffet ham arbejde og værelse. Han begyndte imidlertid straks at drikke — efter hans forklaring fik han et chock ved pludselig at skulle klare sig selv — og natten til den 11. juli stjal han værktøj fra et værksted og begik indbrud i en forretning, hvor han stjal tobak og spiritus m. v. for ca. 4200 kr. Han blev hurtigt anholdt og fængslet den 12. juli. Overlægen ved forvaringsanstalten fandt det rimeligt, at der under forudsætning af, at tiltalte nu var villig til at tage antabus, blev givet mulighed for at gøre et nyt udskrivningsforsøg, og overlægen indstillede, at tiltalte undlodes, og at der med hjemmel i prøveudskrivningskendelsen iværksattes en midlertidig tilbageføring til anstalten. Der blev imidlertid rejst tiltale med påstand om anbringelse i forvaringsanstalt. Såvel ved underretten som ved landsretten blev tiltalte anset med straf, ved landsrettens dom med 1 års særængsel. Ved H.D. 3. marts 1966 (*U. 1966.247*) toges derimod anklagemyndighedens påstand til følge. Retten fandt således, at tiltalte stadig var uegnet til påvirkning gennem straf, og at der var behov for foranstaltninger efter strfl. § 70. Se derimod om særlige tilfælde *U. 1958.88* og *1961.885*.

Spørgsmålet om idømmelse af forvaring eller særængsel har i nogle tilfælde frembudt særlig tvivl. En 25-årig mand, der tidligere to gange havde været idømt særængsel, og som efter sidste løsladelse havde gjort sig skyldig i talrige tyverier, navnlig fra automater, blev ved landsrettens dom dømt til anbringelse i forvaringsanstalt. Ifølge Retslægerådets erklæring var han i karakterologisk henseende stærkt afvigende, sårbar, konfliktfyldt, selvusikker med kompensatorisk selvhævdelsestrang, og rådet tilrådte anbringelse i forvaringsanstalt. For Højesteret forelå en erklæring fra overlægen ved forvaringsanstalten i Horsens, hvor fuldbyrdelsen af dommen var påbegyndt. Efter overlægens opfattelse ville en ny særængselsstraf give de bedste behandlingsmuligheder. Ved H. D. 17. juni 1966 (*U 1966.571*) fandtes tiltalte ikke med sikkerhed uegnet til påvirkning gennem straf, og han idømtes særængsel i 2 år. To af fem dommere stemte dog for at stadfæste landsrettens dom.

En noget lignende sag pådømtes ved H.D. 26. august 1966 (*U 1966.708*), hvorved tre dommere stemte for særpfængsel i 1 år 6 måneder, medens to dommere ville stadfæste landsrettens dom til forvaring. Tiltalte var af Retslægerådet betegnet som ustadig og holdningsløs med trang til uordnet levevis og drikkeri. Overlægen ved forvaringsanstalten i Horsens havde, efter at tiltalte var blevet anbragt der, udtalt, at behandlingsmulighederne i særpfængsel på ingen måde kunne siges at være udtømt.

Endelig kan nævnes H.D. 27. oktober 1966 (*U 1966.857*). En nu 19-årig ung mand, mod hvem tiltalte for tyveri og brugstyveri tidligere havde været frafaldet, mod at han forblev under børne- og ungdomsforsorg, havde sammen med nogle jævnaldrende gjort sig skyldig i en række tyverier og brugstyverier af motor-køretøjer. De havde bl. a. stjålet rifler og patroner. Da de i en bil, som de havde sat sig i besiddelse af, blev forfulgt af en politibil, affyrede tiltalte og en kammerat ikke under 20 skarpe skud mod denne, hvorved et skud ramte forkanten af frontruden og dele af projektilet trængte ind i øjet på en af betjentene. For dette forhold lød tiltalen ved nævningetinget på forsøg på manddrab, men der blev alene dømt efter strfl. § 245, stk. 2, jfr. § 21. Amtslægen havde tilrådet anvendelse af særpfængsel, medens overlægen ved statshospitalet havde tilrådet dom til ungdomsfængsel. Retslægerådet betegnede tiltalte som normalt begavet, svært karakterneurotisk med udtalt mindreværdsfølelse og kompensatorisk selvhævdelse og aggressivitet, meget umoden, fantasifuld og impulsiv. Rådet anså det for usandsynligt, at straf ville have korrigerende virkning og anbefalede under hensyn til, at tiltalte i en uforudselig periode ville frembyde en uberegnelig fare for retssikkerheden, anbringelse i forvaringsanstalt. Nævningetinget fulgte Retslægerådet, men ved Højesteret blev tiltalte med tre dommerstemmer mod to, der ville stadfæste, anset med særpfængsel i 4 år.

Arbejdshus.

En nu 39-årig mand, der havde været straffet mange gange for berigelsesforbrydelser og vold, blev i 1959 for et enkelt tyveri i spirituspåvirket tilstand idømt arbejdshus. I 1963 blev han løsladt på prøve, men genindsat samme år. Endelig løsladelse fandt sted den 18. juli 1965 ved maksimumtidens udløb. I november samme år gjorde han, der levede af understøttelse, sig skyldig i to mindre tyverier. Inspektøren ved arbejdshuset havde udtalt, at tiltalte alt i alt syntes medtaget, negativ, uden fremdrift og præget af en ganske alvorlig alkoholskade. Ved løsladelsen anså man recidivsandsynligheden for stor og hans prognose for mørk. Såvel ved underretten som ved landsretten blev tiltalte dømt til

indsættelse i arbejdshus, ved landsretten dog under dissens for fængsel i 1 år. Ved Højesteret — H.D. 25. august 1966 (*U 1966.703*) — fandt tre dommere under hensyn til de begåede forholds karakter, til at tiltalte havde siddet i varetægtsfængsel i henved 9 måneder samt til det om hans personlige forhold oplyste — herunder at hans hustru havde udtalt at ville fortsætte samlivet med ham — ikke fuldt tilstrækkelig grund til påny at dømme til arbejdshus eller ubetinget fængselsstraf. Tiltalte ansås derefter med en betinget dom med udsættelse af straffastsættelsen bl. a. på betingelse af, at han underkastede sig en alkoholist-behandling. To dommere stemte for stadfæstelse af landsrettens dom. — Der kan henvises til *U 1964.711* med den til denne dom knyttede dissens.

Ungdomsfængsel.

En ung mand på 20½ år havde sammen med en kammerat været på restauration hele natten og drukket ca. 15 pilsnere. Kammeraten overfaldt på gaden en mand. Tiltalte ville skille dem og tildelte herunder manden et eller flere knytnæveslag i ansigtet. Tiltalte straffedes herfor efter strfl. § 244, stk. 4, og politivedtægten. Han var tidligere straffet flere gange for vold mod sagesløs person og for overtrædelse af politivedtægten. Ved underret og landsret fastsattes straffen til ungdomsfængsel. Ved H.D. 17. marts 1965 (*U 1965.289*) blev straffen ændret til fængsel i 6 måneder, idet retten under hensyn til lovovertrædelsens beskaffenhed, tiltaltes alder og det om hans personlige forhold oplyste — han var udlært som smed — fandt, at ungdomsfængsel ikke burde anvendes. — Der kan også henvises til Ø.L.D. 22. februar 1966 (*U 1966.495*), hvorved en 19-årig, gift chauffør, for røveri blev idømt fængsel i 1 år 3 måneder og ikke ungdomsfængsel.

Ved V.L.D. 14. marts 1966 (*U 1966.480*) blev en 15-årig ung mand idømt ungdomsfængsel for tyveri og for brugstyveri af motorkøretøjer og forsøg derpå. Siden hans 10. år havde der foreligget 10 sager mod ham for tyveri, brugstyveri og bedrageri, og han havde i denne tid været anbragt på forskellige skolehjem og opdragelseshjem. Direktoratet for Børne- og Ungdomsforsorgen havde udtalt, at forsorgens muligheder var udtømt.

Betinget dom.

Af de mange domme om betinget eller ubetinget dom skal følgende nævnes:

En 41-årig ustraffet mand havde stjålet lak og fernis til en værdi af ca. 700 kr. på sin arbejdsplads efter opfordring af en bekendt og overladt det stjalne til denne. Tiltalte havde beholdt

sin stilling i firmaet, hvor han havde været ansat i 25 år, og var begyndt at afbetale det stjålne værdi, da firmaet fik de stjalne varer tilbage. Ved H.D. 23. juni 1965 (*U 1965.670*) ansås han med en betinget straf af fængsel i 60 dage. Hans bekendt, der tidligere var straffet, fik derimod en ubetinget straf.

En 30-årig mand havde den 24. december 1965 med en jernstang opbrudt en selvbetjeningsautomat i marketenderiet på sin arbejdsplads og stjålet 590 kr. Han var i 1959 straffet med fængsel i 6 måneder for tyveri og hæleri. Ved H.D. 19. august 1966 (*U 1966.689*) blev han anset med fængsel i 5 måneder, der gjordes betinget under hensyn til den tid, der var forløbet siden afsoningen af den tidligere straf, til det nu begæede forholds enkeltstående karakter, samt til de særdeles gode oplysninger om hans personlige forhold, og at han i afdrag havde erstattet såvel det stjalne beløb som skaden på automaten.

For tyveri på arbejdsplads er ubetinget straf derimod idømt ved H.D. 17. december 1965 (*U 1966.111*), der angik en 30-årig ustraffet mand, der over en forholdsvis lang periode havde stjålet varer til en værdi af ca. 800 kr. En af de i sagen deltagende syv dommere ville dog anvende betinget dom under hensyn til de særdeles gode oplysninger om tiltaltes personlige forhold og til, at de stjalne genstande var tilbageleveret. Dette var — med tre stemmer mod tre — blevet resultatet ved landsretten.

Ved H.D. 17. maj 1966 (*U 1966.428*) blev en ustraffet 35-årig tobaksarbejder for tyveri af ca. 3000 cigaretter ad mange gange fra arbejdspladsen straffet med en ubetinget straf af fængsel i 30 dage.

Et ægtepar, der nu var henholdsvis 66 og 61 år, havde gjort sig skyldig i bedrageri, idet de gennem en periode på ca. 3 år, jfr. nedenfor under „Forældelse“, havde ladet socialkontoret udbetale sig knap 3000 kr. mere i offentlig hjælp, end de var berettiget til, idet de havde fortiet, at hustruen havde indtægt ved rengøringsarbejde. Ved H.D. 11. januar 1965 (*U 1965.105*) blev de begge under hensyn til forbrydelsens art og omfang anset med ubetinget straf, nemlig fængsel i 60 dage. En af syv dommere stemte for at stadfæste landsrettens dom på fængsel i 6 måneder, der under hensyn til de tiltaltes alder og helbredstilstand var gjort betinget.

Under domsforhandlingen i en sag mod en automobilfører, der var tiltalt for kørsel i spirituspåvirket tilstand, forklarede et vidne, der havde været passager i vognen, efter opfordring af den tiltalte urigtigt, at tiltalte umiddelbart efter kørslen havde drukket en lille flaske snaps. Den tiltalte blev frifundet, men senere — efter at forklaringens urigtighed var blevet oplyst — dømt ved landsretten. For overtrædelse af strfl. § 158, stk. 1, blev vidnet ved underretten anset med fængsel i 60 dage. For

landsretten var det oplyst, at automobilføreren havde overfaldet vidnet, efter at denne havde ændret sin forklaring. Landsretten gjorde straffen betinget, dog at tre af de voterende stemte for stadfæstelse. Ved H.D. 29. januar 1965 (*U 1965.148*) fastsattes straffen efter omstændighederne til fængsel i 30 dage, men der fandtes under hensyn til forbrydelsens beskaffenhed ikke i det oplyste tilstrækkeligt grundlag for at anvende betinget straf.

En knap 19-årig ung mand, der under deltagelse i en fugleskydningsfest var blevet en del påvirket af spiritus, gik om aftenen tur i skoven med en ham ubekendt 16-årig pige. Han forsøgte herunder at få samleje med hende, idet han væltede hende om på ryggen og lagde sig oven på hende. Efter at have tumlet med hende et kvarters tid opgav han sit forehavende, da pigen hævdede, at hun havde sin menstruation. Under en tilståelsessag blev han for forsøg på voldtægt anset med fængsel i 8 måneder, der gjordes betinget, hvilket anklagemyndighedens repræsentant ikke havde villet udtale sig imod. Dommen stadfæstedes af landsretten, idet dog tre voterende ville gøre straffen ubetinget. Ved H.D. 31. marts 1966 (*U 1966.287*) fik sagen samme udfald, idet fire dommere fandt, at det efter sagens omstændigheder, herunder også den af anklagemyndigheden for underretten indtagne stilling, burde have sit forblivende ved den betingede dom. Tre dommere stemte derimod under hensyn til forholdets beskaffenhed for ubetinget straf.

Analogi.

Det forekommer kun sjældent, at straffebestemmelser anvendes analogisk, jfr. strfl. § 1. Herom kan henvises til Hurwitz: Den danske kriminalret, alm. del p. 141 (4. udg. p. 90), hvor det nævnes, at der, så vidt ses, ikke efter strfl. 1930 foreligger noget højesteretspræjudikat for sådan analogi. Højesteret har nu haft forelagt spørgsmålet om anvendelse af strfl. § 184, stk. 2, eller dennes analogi, med det resultat, at bestemmelsen ikke blev anvendt. Efter § 184, stk. 1, straffes bl. a. forstyrrelse af sikkerheden for færdsel på offentlige færdselsveje, og iflg. stk. 2 er straffen bøde eller hæfte, når forbrydelsen begås uagtsomt. Sagen var rejst mod en gårdejer, der havde udspændt en hegnstråd over en vej, da hans kreaturer skulle på græs, hvilket havde til følge, at tråden blev påkørt af en knallertkører, der kom til skade. Vejen var en privat fællesvej, der tjente som adgangsvej til tre landbrugsejendomme og nogle moselodder. Underretten dømte efter § 184, stk. 2, og landsrettens flertal udtalte, at vejen efter en fuldstændig lovanalogi ved anvendelsen af strfl. § 184 måtte sidestilles med en offentlig færdselsvej. To af de voterende fandt

det derimod overvejende betænkeligt at anvende bestemmelsen analogisk. Ved H.D. 29. juni 1966 (*U 1966.602*) fandtes § 184 under hensyn til de foreliggende oplysninger om karakteren og benyttelsen af vejen ikke at kunne komme til anvendelse på forholdet, der derimod — som af anklagemyndigheden subsidiært påstået for Højesteret — henførtes under færdselslovens § 58, stk. 5, 3. pkt.

Endvidere kan henvises til den lige nedenfor under „Forældelse“ nævnte højesteretsdom i *U 1965.105*, der ikke anvendte strfl. § 93, stk. 2, i et tilfælde, hvor kun nogle af lovovertrædelserne ville være forældet i henhold til stk. 1 ved en isoleret bedømmelse.

Forældelse.

I den foran under afsnittet „Betinget dom“ nævnte sag (*U 1965.105*) angående socialbedrageri angik tiltalen dels tiden 4. marts 1958 til 10. april 1959, dels tiden marts 1960 til juli 1963. Forundersøgelsesbegæring var indleveret den 24. juni 1964. Under hensyn til, at uretmæssig oppebørsel efter den første periodes udløb først havde fundet sted henved ét år senere, fandtes strafansvaret vedrørende den første periode at være forældet i medfør af strfl. § 92, nr. 3, jfr. § 93, stk. 1 nr. 2. — Bestemmelsen i § 93, stk. 2, fandt således ikke anvendelse, og der forelå ikke en sådan enhed, at forældelsesfristen først løb fra den sidste handling. Om disse spørgsmål kan henvises til Hurwitz: Den danske kriminalret, alm. del, p. 203—05 og 208—09 (4. udg. p. 143 og 145—46), og til Straffelovrådets betænkning nr. 433/1966 om strafferetlig forældelse m. v. p. 19—20, hvor bestemmelsen i § 93, stk. 2, foreslås ophevet. Se nu lov nr. 248 af 9. juni 1967.

Falsk anmeldelse.

Ved to H.D. 3. juni 1965 (*U 1965.620* og *622*) antoges det, at bestemmelsen i strfl. § 164, stk. 1, om straf for den, som ved falsk anklage, anmeldelse til eller forklaring for ret eller øvrighed eller ved andre midler søger at bevirke, at en uskyldig sigtes eller dømmes for en strafbar handling, ikke finder anvendelse, når den urigtigt anmeldte har samtykket i eller selv foretaget anmeldelsen. I begge sager var der afgivet urigtig forklaring til politiet om, hvem der havde været fører af et automobil og derved havde overtrådt færdselsloven. Dommene er kommenteret af le Maire i *U 1965.B.266*.

Ved H.D. 22. juni 1965 (*U 1965.662*) er det antaget, at der ikke ved ordene „søger at bevirke, at en uskyldig sigtes eller dømmes“

i § 164, stk. 1, er hjemlet en skærpelse af de almindeligt gældende krav til forsæt. Der kræves således ikke hensigt eller motiv hos gerningsmanden. Der kan henvises til Hurwitz: Den danske kriminalret, alm. del p. 337 (4. udg. p. 234), og sp. del p. 110 samt Waaben: Det kriminelle forsæt s. 101.

Ved lov nr. 248 af 9. juni 1967 har § 164 i begge de nævnte henseender fået en ny formulering.

Forbrydelser i familieforhold.

En 22-årig gift kvinde havde i december 1965 bortført et knapt 3 måneder gammelt pigebarn, idet hun fjernede barnet fra dets barnevogn, der stod ved indgangen til en forretning. Hun tog barnet med til sin bopæl og udgav det over for sin mand og øvrige familie for sit eget. Hun havde barnet omtrent en måned, hvorefter hun blev anholdt. Hun var i sommeren 1965 gravid og blev i den anledning gift med sin kæreste i oktober måned. Et par måneder i forvejen havde hun imidlertid aborteret uden at give oplysninger herom, idet hun var bange for at miste kæresten. Ifølge Retslægerådets erklæring var hun normalt begavet, men primitiv og karakter-neurotisk. Siden barndommen havde hun været sky, indesluttet, selvusikker og mindreværdsfølede, udtalt kontakt- og aggressionshæmmet samt hysterioformt fortrængende ulystbetonede forhold. I tidsrummet forud for handlingen havde hun udviklet sig i et væv af forestillinger og usandfærdigheder, der efterhånden bevirkede et sjæleligt pres på hende, og som var udslagsgivende for, at hun foretog handlingen. Ved Ø.L. nævningedom 11. august 1966 (*U 1966.889*) blev tiltalte, der ansås strafegnet, i medfør af strfl. § 261, stk. 2, jfr. § 215, sammenholdt med § 85, idømt en ubetinget straf af fængsel i 2 år.

Pornografi.

Ved H.D. 12. april 1965 (*U 1965.415*) blev det med seks dommerstemmer mod én antaget, at en oversættelse af den mere end 200 år gamle engelske bog „Fanny Hill“ ikke var utugtlig i straffelovens forstand, jfr. strfl. § 234, stk. 1, nr. 2, uanset at dens indhold hovedsagelig var stærkt detaljerede skildringer af seksuelle forhold. — Dommen er kommenteret af Trolle i *U 1965.B. 255*. Endvidere kan henvises til Tamm i Juristen 1966.65 og til Straffelovrådets betænkning nr. 435/1966 om straf for pornografi, anmeldt af Tamm i *U 1966.B.287*. — Bestemmelsen om utugtige skrifter er nu ophævet, ifl. lov nr. 248 af 9. juni 1967.

Færdselsloven (frakendelse af retten til at føre motordrevet køretøj).

Den i tidligere oversigter i N.T.f.K., senest 1965 p. 26, angivne linie er fortsat.

Med hensyn til overtrædelse af bestemmelserne om *vigepligt* er hovedreglen, at der statueres groft uforsvarligt forhold og dermed fradømmelse af førerretten, når der er tale om indkørsel på *hovedvej* (færdselslovens § 37, stk. 1) med sammenstød til følge, jfr. herved H.D. 27. august 1965 (*U 1965.752*), hvor frakendelse skete med fem stemmer mod to, og dette gælder, selvom føreren har holdt stille ved en stoplinie, inden han kører frem. Der kan herom henvises til H.D. 27. august 1965 (*U 1965.754*), hvor tiltalte havde set den anden vogn „langt borte“, og til H.D. 28. oktober 1965 (*U 1965.885*) og 22. august 1966 (*U 1966.691*), i hvilke tilfælde tiltalte ikke eller dog ikke i tide havde set det andet køretøj. Fradømmelse skete derimod ikke ved H.D. 27. april 1965 (*U 1965.437*), hvor der fandtes at have foreligget en ikke helt ukompliceret færdselssituation (dissens fra tre af syv dommere), jfr. også V.L.D. 4. november 1965 (*U 1966.173*).

Den samme strenge praksis er fulgt i H.D. 19. august 1966 (*U 1966.686*), der angik overtrædelse af den ubetingede vigepligt ved *udkørsel fra en ejendom* (færdselslovens § 37, stk. 3). Tiltalte skulle fra en privat indkørselsvej med dårlige oversigtsforhold dreje til højre ad en sognevej. Han holdt stille for at lade et fra højre kommende automobil passere, og da han derefter kørte frem, blev hans vogn påkørt af en fra venstre kommende scooter, hvis fører og passager kom ret alvorligt til skade. Førerretten frakendtes for 6 måneder med fem stemmer mod to.

Tilsidesættelse af vigepligten overfor færdselen fra højre (færdselslovens § 37, stk. 4) ved kørsel over en *åbenbart mere betydende vej*, forelå i H.D. 6. maj 1965 (*U 1965.456*). Et lastautomobil kørte i Søborg ad en vej, der i et kryds var forsynet med indmundingslinier. Føreren bemærkede en fra højre kommende personvogn, men fortsatte desuagtet kørslen frem i krydset, hvorved sammenstød skete, og personvognens fører og passager kom til skade. Førerretten frakendtes for 6 måneder. — Ved H. D. 26. januar 1967 (*U 1967.142*) påkendtes en sag, der angik føreren af en personvogn, der i et gadekryds i Haderslev kørte over indmundingslinier og blev påkørt af en fra højre kommende scooter. Tiltalte var kørt ind i krydset med rimelig hastighed og havde set til højre, men havde trods gode oversigtsforhold ikke bemærket scooteren. Denne blev beskadiget, medens dens fører intet nævneværdigt kom til. — Ved en enstemmig dom, der stadfæstede en enstemmig landsretsdom, blev førerretten ikke frakendt. Dommen må vel ses som udtryk for, at de meget strenge

krav til førerens agtpågivenhed, der ved indkørsel på hovedvej må være opfyldt, for at forholdet ikke skal blive anset som groft uforsvarligt, ikke uden videre gælder med hensyn til opfyldelsen af vigepligten i gadekryds i en by, selvom der køres frem over indmundingslinier. Der må her med hensyn til spørgsmålet om fradømmelse af førerretten kunne være plads for en noget mere nuanceret bedømmelse, og, som dommen viser, vil der nok være en vis utilbøjelighed til at fradømme førerbeviset, selvom den tiltalte ved sin udkørsel i et gadekryds har udvist en ikke ubetydelig uagtsomhed, når sammenstødet — vel ofte på grund af den noget lavere hastighed — ikke har medført større skader.

En grov tilsidesættelse af reglen i færdselslovens § 37, *stk. 4, sidste pkt.*, om pligt til i rimelig udstrækning at lade færdsejen på den større vej passere først medførte ved H.D. 25. oktober 1966 (*U 1966.852*) fradømmelse af førerretten for 6 måneder. Tiltalte kørte i en personvogn fra en sognevej, der var forsynet med indmundingslinier, ud over en amtsvej, hvor han stødte sammen med en fra venstre kommende knallert, som han ikke havde set, og hvis fører blev dræbt. Udsynet til venstre var hæmmet af en hæk, og tiltalte havde følt sig generet af solen; desuagtet havde han „gasset“ vognen op for at komme over amtsvejen før en fra venstre kommende vogn, som han havde bemærket. — Ved H.D. 10. februar 1967 (*U 1967.270*) blev førerretten frakendt med 4 stemmer mod 3 i et tilfælde, hvor et automobil med en fart af 30—40 km/t var kørt fra en amtsvej, der var forsynet med indmundingslinier, ud i et kryds med en tværgående amtslandevej, hvor det påkørte et fra venstre kommende automobil, som føreren trods gode oversigtsforhold ikke havde set. En passager i den påkørte vogn blev dræbt. — Derimod fradømtes førerretten ikke ved H.D. 8. juni 1966 (*U 1966.551*) i et tilfælde, hvor en personvogn kørte fra Husumvej ud i den åbenbart mere betydende Frederikssundsvej for at svinge til venstre og herved påkørte en fra venstre kommende knallert.

Overtrædelse af *hastighedsbestemmelserne* under omstændigheder, der medførte særlig fare, bevirkede frakendelse af førerretten for 6 måneder ved H.D. 20. december 1965 (*U 1966.112*). Sagen angik kørsel med en personvogn ad en bivej med ret skarpe sving og stærkt begrænsede oversigtsmuligheder og med hastigheder, der nogle steder væsentligt oversteg 100 km/t og på uoverskuelige steder oversteg 80 km/t. Der kan også henvises til landsretsdomme i *U 1966.175, 321, 498 og 630*. — Derimod blev førerretten ved H.D. 14. januar 1966 (*U 1966.137*) ikke fradømt en 28-årig mand, der tidligere fem gange havde vedtaget bøder for hastighedsovertrædelser, og som nu med sin personvogn havde kørt gennem en landsby på en amtslandevej ved en gennemsnitshastighed af 110 km/t, skønt højeste tilladte hastighed var 70

km/t. Føret var tørt, sigtbarheden god og trafikken ringe. Tre af de i sagen deltagende syv dommere ville frakende førerretten for 6 måneder i medfør af færdselslovens § 70, stk. 1, 2. led.

En 19-årig mand havde ført sin personvogn med stærkt *defekte bremses* og mangler ved styretøjet. Da han trods gentagne påfyldninger af bremsevædske de forudgående dage ikke havde iværksat en grundig undersøgelse til konstatering af årsagen til vædsketabet, blev førerretten ved H.D. 2. maj 1966 (*U 1966.406*) frakendt for 6 måneder. Om de herhen hørende spørgsmål se nu Th. Petersen i N.T.f.K. 1967 p. 121 ff og M. Johs. Mikkelsen i Juristen 1967 p. 289.

Th. Gjerulff.

Om rätt till genmäle enligt tryckfrihetslagen i Finland

Av professorerna TAUNO ELLILÄ och REINO ELLILÄ
(Helsingfors)

I Finlands tryckfrihetslag (4. 1. 1919) stadgas:

25 §. Offentlig myndighet eller enskild person, som finner sig vara i periodisk tryckskrift kränkt eller önskar beriktiga däri rörande myndigheten eller personen gjort meddelande, äge rättighet att få i skriften infört ett genmäle å det gjorda meddelandet, såvida genmälet är undertecknat av den, å vars vägnar detsamma avgives och icke är av kränkande eller brottsligt innehåll. Genmälet skall i ettdera av de två nummer, som efter mottagandet närmast utkomma, i textavdelningen införas med samma tryck, som använts i det bemöta meddelandet, samt därför kostnadsfritt upplåtas ett lika stort utrymme, men för det överskjutande erlägges betalning, motsvarande lägsta annonsavgift. Dock må avgift ej beräknas för genmäle, då detsamma icke överstiger femtio rader.

För underlåtenhet att slikt bemötande införa böte huvudredaktören högst (femhundra mark), och må rätten vid lämpligt vite ålägga den tredskande att sin skyldighet fullgöra.

I många länders lagstiftning finns stadganden om en persons *rätt till genmäle eller beriktigande* med anledning av uppgifter om honom, som ingått i periodisk tryckskrift. Dessa stadganden kan såsom sanktion upptaga straff eller vid vite ålagd skyldighet att införa erbjudet genmäle (beriktigande) i samma publikation eller t.o.m. bäge påföljderna tillsammans. Härvid skiljer man